

آبونه شرائطی

داخلی، خارجی هریرا یچون
سنه لکی (۲۵۰)، آلتی آیلگی
(۱۳۰) غروشد.

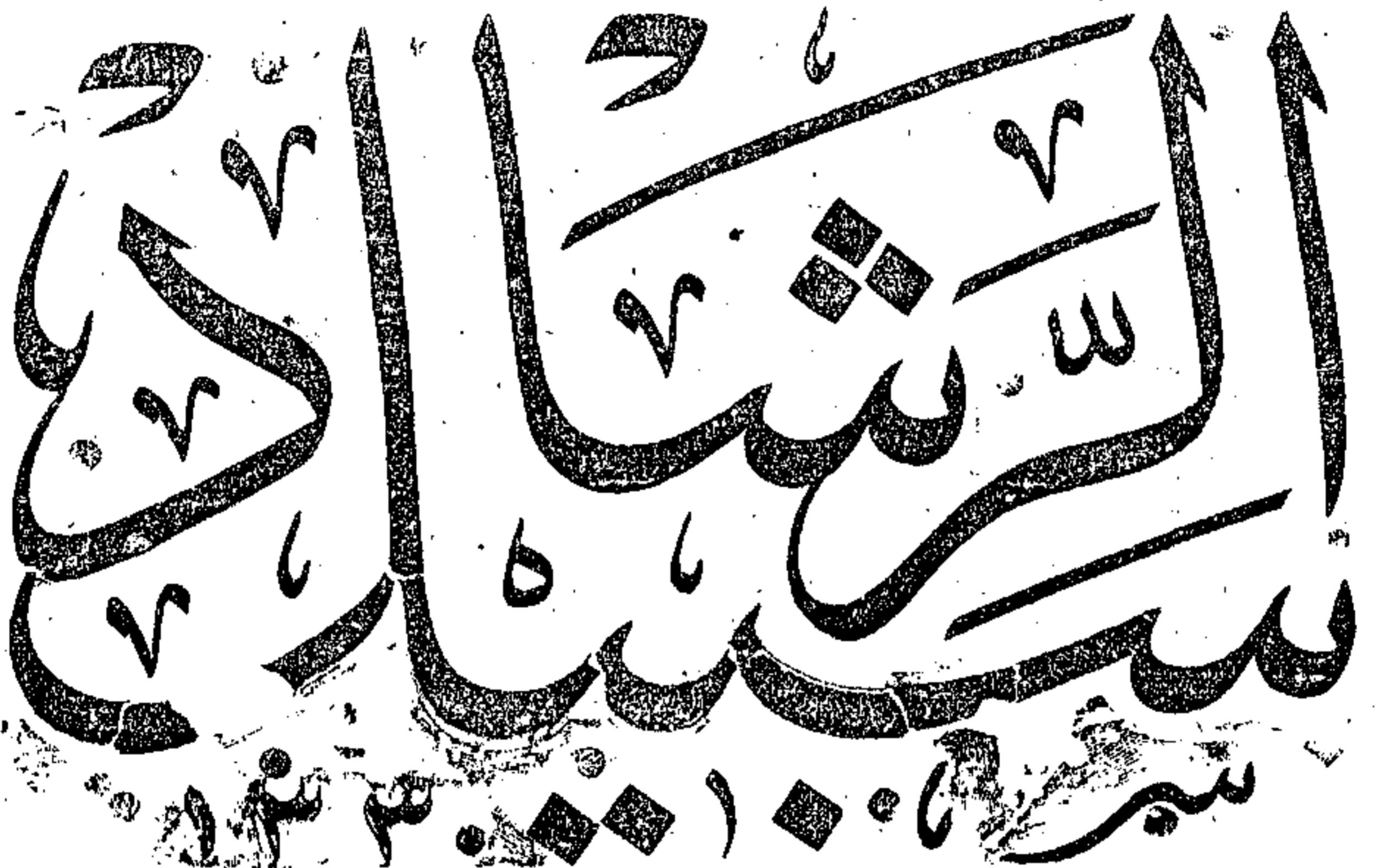
[نسخه‌ی ه فروش،
سنه لکی ۲۰ نسخه در.]

اداره خانه

باب عالی جاده سندۀ دائرۀ مخصوصه
اخطرات

آبونه بدلى پشيندر

مسلکه موافق آثار مع المعنیه
قبول اولنور. درج ابدلهین
یازیلر اعاده اولونماز.

دینی، فلسفی، علمی، ادبی هفتہ‌ی اقیانوس

باش محمد

صاحب و مدیر مسئول

محمد عاکف

اشرف ادب

اتبعون اهدکم سبیل الرشاد

آيرى بى ايشى صەرەسەنە كىرمىش... بويىلە بى زمانىدە، عەمانلىقىلىت
اجتماعىيەسى او قۇيورىمى؟ عىلە الخصوص عەمانلىقىلىت خامىرىيە ئىچىندە ئاش بويوك
والڭ قۇيۇو پارچە او لان بى مسلمان تۈركلەر او قۇيورىمى يىز؟

آچىقىچە سوپىلە بى قۇيورىم كە او قۇما يورۇز. نە قىاعتىلە بويىلە كىسوب
آتىورىم؟ ئاينى قىاعتىلە: او لا نفسمە باقارق، ئانىا خلقى كورەرلە...
او لا نفسمە باقارق، بونى جزم ايدىورىم. چونكە، بالخاصة
مشروطىت كەلىكىدىن بى طرفە طوغىرۇ، بىزدە بى خىليل دە يازى يارىزايىلدى،
كتابلىرى چىقاڭلاردى. بونلىرى آزا سىنە البتە، او قۇنا جقلەرى دە وار ايدى.
بن نفسمىچە او قومەيى كار بىلەش و ذوق ايدىمەش بى آدام ئاينى،
يا خود او بىلە كورۇنور و كورولۇر كىن، بونلىرى چوغۇنە فارشى آلدیرمادم.
بىلە. حتى بارە ويرىلەرلەك آلينان ويا هدىيە صورتىنە والله رضاسى.
ايچۇن يوللانان كتابلىرىدەن، رسالەلردىن، غزئەلردىن بىك چوقۇلىنى
او قومادم،

آڭلايورىم كە بون شىخسى حالم و خويم او لمىقىن زىيادە ملى جام،
و خويمىدرە. بن بويىلە ايسەم، كىم او بورسە كىن اولوگىز، هېيج شېھەسز،
سزىدە بن كىيىشكىز... .

ئانىا خلقى كورەرلە بى حكىمى ويرىورىم. چونكە مەلکەتى بود فەدەم
اوچ بىش كون طولاشىرى كىن، يوقلادم، آراشدىردم، صوروشدوردم،
او قومە نامە بىرىدە جىدى بى وارلاق بولسادم. واقعا او رالرددە
غزئەلرە و موقوت رسالەلە مشتىرى يازىلەنلەر، او تە بىرى كتاب
كتىرىتلىرى كېسىك دكىل او رالرددە او قۇنامىش او قۇنەش غزئەلر، ياپراقلەرى
كېسىلمەمىش كېلىمەش كتابلىرى كېلىمەش كەنلىرى و كتبەخانەلر تأسىسى هوسيلە ئانە
بونلىرى يانىدە كتابىجىي دكانلىرى و كتبەخانەلر تأسىسى هوسيلە ئانە
دفترلىرى آچىلەيەن دە. كورولۇر دە. لەن نە دېلىم كە او قۇيانلىر،
دوداق كېقىي جىفارا دومانلاتان، چوجوقلۇ كېقىي او قۇيور... او قۇر
دېقلەرى يا يارىم او قۇيور، يا يارىن او نوتىور. خصوصا كە بونلىرى بىك
كېشىدە بىكىشى بىلە دكىلەر. خصوصا كە بونلىرى اصل سېجىھىسى يىز نە
كۈلى خلق او لمىقىن زىيادە كۆيىدە شهرلى او لەنە يەن كۆستەر ياشىجى
كېمىسەلردى. نە دېلىم كە بىز مكىلەر دە تامىلە استانبول مەطبۇھاتىك
(قارئىن ئرام) نە آكىدىرىسىور.

والخاصل، او قومە بىزى يورىور، صاراما يور، كەندىتە جەڭمەبور.

بىز ايسە، باشقە ايشلەرنى چوقق، او قومەدىن بىلە باشلى كارمىزى دىققى.

يىچۇن او قۇما يورۇ؟ بى روايتە و بى درايىتە كورە (تردى)

ايتشىز... قاينز بوزولىش، يېنىز سونۇش، صویزى كىدوب پۇصە من

قالماش دە، او نىڭ ايچۇن او قۇما يورۇ. دىكەكارىتە باقىلىرىسى، بۇ حالە

او غەرائىان انسان قالابالىقلەرى آرتىق او قۇبا ماامىش... كورە منىش،

دوشۇنە منىش، نە ياردېغىنەن و نزەتە كەندىكىنىن خېرسىز بىر سۇزو

كېيى و قوغانلىك او كەندە كور و صاغىر سوروكەنەر، طېيىتكەن ئاغىز و

Oh! combien de fois, par la permission de dieu,
une petite troupe a-t-ell vaincu des armées nom-
breuses, dieu est avec les perseverants.

K. ch. 11. 250

نظم الھىيسە كەل اطمەنان قلب ايلە ئىنامىش او لىلور، قرآن حكىمە
جىين ساي ايمافا او لان ئۆز مسلمانلار، او، شوكتىلى بىر كېرى كىرودارنىدە
ذات حضرت رسالت پىناھ اعظمى نىڭ و مىيت هایپۇنلەنى ئۆز مسلمانلارك
مكىر آجىنود ملائىكلە من عند الله امداد الھى به مظھرى تىلىنى ناطق او لان
آيات قرائىيە بىلە (لامارىتىن) دن بىك قات زىيادە ئىنامىلر. و ايمانلىرى
او عقلالى فرانسز حكىمەنڭ اعتراضات حق كويانەسىلە بىز قات دە زىيادە.
لشىرىزلىر، (انقلاب) محىر محىرى (لامارىتىن) كە بى اسلام آموز
فلاسفة سەنە نە بويورولى؟ (لامارىتىن) قادر اسلام طرفدارى دىكىيدىرلر؟
يوقسە بونى دە ھامەرلە خىالات پىرولىكە اتهام ايمەدىكى صافدىل (۱۹)
مسلمانان عددادىتەمى ادخل اىتكە لطفىنە بولۇنۇرلار؟

برادر عالى قدر جىساب خلاقتىناھى جىتمەكان سلطان محمد خامس
حضرتلىرىنىڭ هان ھەفتە امامات مبارڪە، پىامبر اعظمى يى (عليه الصلاة
والسلام) زيارتلىرى تزىيف، عقىدە هایپۇنلىرىنى استخفاۋە قادر كۆستىيان
جرأته بىلەم نە دىيلى؟ بىلەم نە تىپىر بولى؟ بى دېندا راق، بى ادب،
بو ھەرقان، بى نزاهت لسان، بى سەنەت بىان دوغۇرسىي حىزىت اندر
خىرىتىر! .

دېنىزلاڭ بى قادر رواج، بى قادر حریت، بى درجه جىسارت
بۇلدۇدىن سو كرا دىيك آرتىق بىز او، اسکى عنانلىلىرى كەنلىرى او لامارى
دكىز. بىز او، نەم الاجدادڭ يېنىڭلەنەن كەنلىرى يېنىڭلەنەن
دېندا شەلەزىك بىزى مسلمان عدایتە ملەتىنە كۆجىنمەملى. اخلاق، آداب
و عادات دينىيە و اجتماعىيە لەرلىنە بىزدىن قات قات دە ئەنلىك كورۇنگىك،
بالخاصلە جاھات كېرى ايلە ادائى صلاة اىتىدىرىمكە، علما نەقىش سىام ايدىنلىرى
جز ئەندىرىمغا فوق العادە دەققە كەنلىلىرىنە كەنلىلىرىنە بىلەنلىرىنى
بىزدىن بىك كۆزلى بىلەنلىرى بىزە ترجىح اىتەلەرلىرى حقسىز كودمه مەملى يىز.
اسلامىتە حقارات، وطنە اهانت اولورسە آنچىق بوقادار اولە بىلەر.

محمد فخر الدین

ملەككەنە كېتىدىكىمە و كىدوب كەيدىكەن:

۲

او قۇنۇزلىرى؟

بىكۈن كەھرىشى علم اولىش، درس اولىش، يازى اولىش، كتاب
او غەرائىان انسان قالابالىقلەرى آرتىق او قۇبا ماامىش... كورە منىش،

دوشۇنە منىش، نە ياردېغىنەن و نزەتە كەندىكىنىن خېرسىز بىر سۇزو

كېيى و قوغانلىك او كەندە كور و صاغىر سوروكەنەر، طېيىتكەن ئاغىز و

آغیل اینچه‌می آلتندہ قیورانه یولرک دینه سکر، کبیر، چالیمه عقلمک قبول ایندیک شیدر.

اصلاحات عداینه تک اینهیله حواله‌ی اگنا، اک نعمت بر اصولدر. شیمده‌یه قدر کان مشاولردن دولت، ملت عداینه هج بر استده آیه مشدر بلکه‌ده ضرر کورمشدر.

ارمنی مظالم شیعه‌سی حقنده مهم برویته

ارمنیلرک ارزنجان، بایبوده، آرداسلی، کوشخانه، پولاتخانه، طربزون، ارضروم، وان، بتلیس حوالی‌سندہ مسلمانلره فارشی یامش اولدقلری قتل هام کویا تورکلرک ارمینیلره فارشی یامش اولدقلری مظالمه مقابله بالمثل اوله‌رق کوسترمک ایستدکاری معلومدر. حال بوکه صولک زمانه یاپیلان تدقیقاته آکلاشیلان ارمینیلرک، قتل طاس ۹۳ خندودینک شرق‌نده‌کی اهالی اسلامیه‌یه ده تطبيق اینه‌ری بواده‌نک بطلاشی ایبات ایدیبور. یاپیلان تحقیقاتن بواحوالک جته حرکتلوی اوییوب متفکرلرینک ده اشتراک‌ایتش اولدقلری بر قتل حام اویه‌ییف اکلاشلمشدر. بوقته‌یه عام اوچه تنظیم و ترتیب ایدیان قوتلره هر طرفه سیسته‌ماتیک بر طرزده جریان اینشدر.

بو حقایق ایبات ایتمک اوزره اقدام رفیقمنز (اخنالک) منطقه‌سندکی ارمینیلرک اسلاملره یاولدقلری ظلم و اعتساف حقنده مهم بر ویشه‌ده نشر ایدیبور. روس مأموریتندن بر نجی (آنسیره‌داڑه‌سی مفتشی خاره‌شنه‌نفو) نکه کندی ال یازیسیله اولان برویته مسنه‌نک بوتون حقیقت و خیاعنی انکاره مجال اویایه‌جق بر صورتده میدانه قویقده‌در. مومن‌الیه (خلوه‌شنه‌نفو) نکه‌ال یازیسیله ویردیکی داپورده وقایع شو سورتله عیناً قید تثیت ایدیلشدر:

روس مفتشی خاره‌شنه‌نفو نک و اپوری

قدر ارمینیلرک اخنالک سنجاغنده بول و مطیع اهالی اسلامیه فارشی تطبيق ایلدکاری خصمانه مامالانی ایضاخ ایده‌جکم. کرک‌یول کورجیلرک اهادانه استناداً و کرک کندی کوزمه کورمش اولدینم و قاییم کوز پاشلرم طولو اولدینی حاله ایضاخه مباشرت ایدیبورم. پکن آسه تشنین تانی نهایتنده آق بابی سکر اسلام یولیلدن اوت صاثون آلق اوزره (بوجداونقا) فریسنے کادیلر.

(شوراسی شایان قیدرکه اوصه‌رله آساشیش بركال اولدیندن اسلامل سلاخز کوزیبورلرده) بونلدن خبدار اولان (حاجه بک) قریسی ارمینیلری دزمال منوکور سکن مسلمانک اطرافی احاطه ایدرک خنچزله اوزرلرینه صادر. دیلر وقتل ایدرک کوزلری اویدیلر. دیلر لئی کسدیلر، بالآخره جسلره انواع حقارت یاولدقدن‌نیکه دیکر دردشی سلاحله قتل ایدرک جسلر لئی آق بابا‌یله اعاده ایدیلر، خنچزله قتل ایتدکدن صوکره درت جسدی باقیدلر.

« ۱۹۱۸ سنه‌یه کانون نایسندہ ارمینیلر اسلام کویلرینه تعرض ایتكه باشلادیلر: (اولا سلاحلری کزی بزه تسلیم ایدرسه کز سره هیچ برشی یامایز) دیمه اخباره باشلادیلر. اسلامل ارمینیلرک اقیدلرینه اینه‌رق کندی سلاحلری تسلیم ایدیلر. حالوکه ارمینیلر اسلاملری اغفال ایتشلردى. ارمینیلر اسلاملرک سلاحلرینی آلدقدن صکر، زیرده کی کویلری تخریب ایدیلر:

آغیل اینچه‌می آلتندہ قیورانه یولرک دینه سکر، کبیر، چالیمه عقلمک قبول ایندیک شیدر.

بو ملاحظه‌ده، احتمال حقیقتدن بر شمه بیله یوق، احتمال حقیقتدن آنهاق بر شمه وار؛ احتمال ایشک اینچنده، بر کله‌ده طوبلانوب افاده ایدیله میه‌جک، داها باشنه جاپاشیق سیلر وار. لکن بنم عقلمه قالیسه، بو حالت باشی سبی بردر؛ باشنه سیلری وارسه بیله، بونلر اوندن طوغشن، اوندن قوت آمشدر. اوسببده: بزدهک اوقومه ایشینک، طیعتک آیه‌یریسته و دیکنکه اولماسیدر.

او قومه ایشیزدکی زورلقلر سیل‌هدرکه بونون جهان او قورکن او قومه‌دن قوت و حیات آلیرکن، باشنه یولرده او قومه کرامیله بر انسان بیک انسانک، بلکه یوز بیک انسانک عقائدن، یازدیندن استفاده ایدرکن، باشنه ملتلرده او قومه عنایتله ترزینک، چوله‌انک، دمیر‌جینک، دولکرک، چفتچینک، باخچوانک خرن‌هه‌لری، کتابلری بولونورکن بز، مل او قومه‌لری، نوز خرن‌لری اولان ملتلرک عکسنه اوله‌رق قورومش، فاریش، یولرده دوشمشز. او قومه‌من، بو حائله هان‌ده طوبراق ییه و کول یونه کبی، عشرت و آفیون قولانه کپی طیعتدن طیشارانی، صیقیجی، یوروچی، اولدوریجی برشی اولش، آزالغک و خواصک پهلواناق ایشی اولوب قالمشدرو.

ناصیلر، قورز وا قومه‌دن ناصیل خیر و برکت بولورز که بزدهک او قومه‌نک دلکلر، تونخی، روچی اولان یازیه یازی دکل، کله کله دکل، کله دکل نوز و قو دندز؟

اولاً یازی یازی دکل: او قوت‌ایمیور، او قو نمایمیور؛ یازی او قوت‌ایمیور، بز او قویامایور. ثانیاً کله کله دکل: آکلات‌ایمیور، آکلاشیل‌ایمیور؛ کله آکلات‌ایمیور، بز آکلات‌ایمیور. ثالثاً کله دکل نوز ٹوز دکل: قاورات‌ایمیور، قاورات‌ایمیور. کله دکل نوز قاورات‌ایمیور، بز قاورات‌ایمیور.

شمذیلک قیصه‌جه و میهمجه ایلری سورولان بوشکایت مسائله سنه صیره‌سی دوشونجه بینه دوارز، بون آرم‌مند تکرار قونوشورز:

اسپار طه‌لی: حقی

اجنبی قانونلرینی اقباس‌محض ضرر در

آق خرن‌سندہ اصلاحات عداینه داژن شتر اولونان بر مقاهمه آنیده‌کی فقراتی نقل ایله اظمار انتباوه هرچ ایدیبورز:

قوانینکه صیق صیق تعديل و تبدیلک نه قدر هضر اویه‌یی بکمش سنله‌لرک تجیه‌سیله فابتدر. بزدهک قدر تعديلات الله اوفر اشمش هیچ بر ملت بوقدر، دیمه‌سیلر. بو قدر اوغر اشنه‌نک تجیه‌سیدرکه الدکی قانونلرک اکمال نو انصنه اتفقار ایدیبور. مقاوره‌هیل دوقنور هاینجه تک بر شیخ‌الاسلامه دیدیکه کی: « ماکتکرده اجنبی قانون‌ندن باشنه بر تی کوردم که اصلاحه نثبت اهمیم. کندی قانون مدنیکز وار ایکن، آنک بحق اصلاحه چالشیق